

Het Ouden Huis

Karel van Berk

Initiatiefnemer het Ouden Huis

In de laatste levensjaren van mijn moeder kreeg ik als zoon een onthutsend inkijkje in de wereld van de verzorgingshuizen. De mensen op de werkvloer waren top en zetten zich vol overgave met liefde en aandacht in voor het welzijn en de zorg van mijn moeder. Maar het systeem waar iemand in terecht komt, is in zekere zin mensonterend. Alles draait om efficiency en kostenreductie. Mijn moeder kwam na een valpartij in haar keuken terecht in een verzorgingshuis op 30 kilometer van haar woonplaats, waar zij niemand kende en waar niemand haar kende. De bekende burens waren verdwenen. In de kleding werden labeltjes gestikt en de was ging in een zak op de gang. Tussen de middag een warme prak. Mijn moeder deed toen ze nog thuis woonde zelf de boodschappen, at 's avonds warm, kookte zelf en deed haar eigen was. Haar eigenwaarde was in een mum van tijd verdwenen. Het leven veranderde in wachten op de dood. Toen ze meer zorg nodig had, werd ze intern verhuisd omdat de loopafstanden voor het zorgpersoneel anders te groot werden. Na haar overlijden moest de kamer binnen een paar dagen leeg zijn. Elke kamer en elk bed in een verpleeghuis moet liefst 100 % bezetting halen.

Ik ging in conclaaf met mijn vriend Leonard Smit, die zijn schoonouders elk in een ander verpleeghuis terecht zag komen. Samen bedachten we Het Ouden Huis. Wars van het systeem en niet gehinderd door enige kennis van de zorg. Indachtig onze ouders vroegen we ons af: wat zouden zij hebben gewild? Stel je bent aangewezen op permanente zorg, wil je dan verhuizen naar een omgeving die je niet kent? Accepteer je dat je wordt gescheiden van je partner

waar je misschien al 50 jaar lief en leed mee deelt? Of wil je blijven wonen waar je woont en herstellen in het huis dat jouw thuis is in de nabijheid van familie, vrienden of burens? We kozen voor het laatste. We dichten het gat tussen thuis en verpleeghuis. We willen de enorme val in kwaliteit van leven die mijn moeder ervaren de dempen. Wie in Het Ouden Huis woont, hoeft niet meer te verhuizen. Wat er ook gebeurt.

In de circa dertig woningen van Het Ouden Huis kunnen senioren alleen of samen wonen in een normaal appartement. We richten ons op de lage en middeninkomens omdat waardig oud worden voor iedereen bereikbaar moet zijn. We sturen op tien tot twaalf bewoners met een verpleeghuisindicatie. De overige bewoners kunnen als ze behoefte hebben aan thuiszorg uit de zorgverzekeringswet of wet maatschappelijke ondersteuning eveneens hulp krijgen. Mensen kopen hun zorg in met PGB. We

kiezen daar bewust voor zodat mensen zelf bepalen hoe ze de zorg en ondersteuning willen hebben. Zo voorkomen we dat er meerdere zorgaanbieders in ons pand komen en dat mensen bij wisseling van wettelijk regime mogelijk met een andere gecontracteerde aanbieder te maken krijgen. Dat vergt van bewoners dat ze solidair zijn aan Het Ouden Huis als zorgverlener. Mensen kiezen bewust voor Het Ouden Huis. Doen ze dat niet, dan kunnen we niet 24/7 de vereiste kwaliteit bieden. Het is

voor ons een gezonde prikkel om het zo goed mogelijk te doen.

De dienstverlening aan en verzorging van bewoners wordt aangestuurd door een inwonende zorgverlener met een HBO-niveau. Die noemen we zorgdrager en is verantwoordelijk voor het aansturen van het team. De helpenden en verzorgenden worden all round ingezet. Denk aan huishoudelijk werk, begeleiding, persoonlijke verzorging en helpen met eten en drinken.

“Wie in Het Ouden Huis woont, hoeft niet meer te verhuizen. Wat er ook gebeurt.”

“Onze ambitie is om te groeien en minimaal 20 locaties te realiseren, maar het zouden er ook veel meer kunnen worden.”

De verpleging wordt specifiek ingezet op de voorbehouden handelingen. Primair is de zorgorganisatie ingericht voor de bewoners met een verpleeghuisindicatie, maar als een andere bewoner thuiszorg of huishoudelijke hulp nodig heeft, wordt die zorg uiteraard ook geleverd. Het was een uitdaging om 24 uur per dag de geplande en met name de ongeplande zorg in te vullen en te kunnen voldoen aan het kwaliteitskader verpleeghuiszorg. Daarvoor is Het Ouden Huis voor de locatie in Bodegraven een joint venture aangegaan met Fundis uit Gouda. Een netwerkorganisatie met verschillende zorgbedrijven. Via Fundis kunnen we indien nodig bij gaten in de bezetting en bij zeer specialistische zorgvragen terugvallen op de wijkverpleging van de Vierstroom en 24 uren backup van Veilig Thuis. Binnen het gebouw wonen ook studenten of jongeren op kamers. Zij betalen geen huur. Als tegenprestatie zijn zij inzetbaar voor hand- en spandiensten. Ze krijgen een BHV training voor het bijspringen bij calamiteiten. Om de zorg aan verpleeghuisbewoners in groepsverband te kunnen bieden, is er een algemene ruimte met eetkeuken en zitkamer waar ook de reguliere bewoners gebruik van kunnen maken. Dit is belangrijk om de onderlinge contacten tussen de bewoners te versterken. We hopen dat de bijvangst hiervan is dat de bewoners die nog vitaal zijn mantelzorg gaan bieden aan de minder vitale bewoners.

De gemaakte keuzes in de opzet van Het Ouden Huis zijn onconventioneel en hebben een aantal gevolgen. Door te kiezen voor een mix van bewoners en de laagste inkomens, is het bouwen voor Het Ouden Huis een uitdaging. Het zijn normale appartementen en geen onzelfstandige kamers waar je niet kan koken, zoals in het verpleeghuis. De huuropbrengsten per m² zijn daardoor veel lager en dat zet de businesscase onder druk. We zijn daarom ook blij met de eerste locatie die in juli 2021 opengaat. Woningcorporatie Mozaïek Wonen en de gemeente Bodegraven-Reeuwijk staken hun nek uit om dit mogelijk te maken. Mozaïek Wonen bouwt en verhuurt het gehele pand aan Het Ouden Huis die de woningen doorverhuurt aan de individuele huishoudens. Over de toewijzing maakten we afspraken met de gemeente waarbij ook rekening gehouden is met het toewijzen aan bewoners met een verpleeghuisindicatie. Bij mutaties in de toekomst stuurt Het Ouden Huis op het gewenste aantal bewoners met en zonder een verpleeghuisindicatie. De eerste bewoners komen allemaal uit Bodegraven. Het is ook de voorkeur van Het Ouden Huis dat vooral lokale bewoners in Het Ouden Huis gaan wonen. Overigens roept dat ook wel eens discussie op. Want we sluiten daarmee bijvoorbeeld mensen van een naastgelegen dorp of mensen die juist willen terugkeren naar hun geboortegrond uit.

Het enthousiasme bij de doelgroep is groot. We zien dat 1,5 % van de huishoudens zich inschrijft voor een woning als bekend wordt dat er een Ouden Huis in een dorp of stad komt. Nu het project in Bodegraven concreet wordt, zien we dat daarvan 40 % daadwerkelijk de stap wil maken. We durven te stellen dat op basis van deze cijfers er een latente en concrete behoefte is aan deze woonvorm onder 0,6% van alle huishoudens. De landelijke behoefte is circa 50 000 huishoudens voor heel Nederland. Gelet op de vergrijzing is het aannemelijk dat de behoefte naar 2040 zal verdubbelen. Onze ambitie is dan ook om te groeien en minimaal 20 locaties te realiseren, maar het zouden er

ook veel meer kunnen worden. We zien in deze zoektocht ook wel wat te nemen hobbels. Gemeenten vragen zich bijvoorbeeld af of dit valt in de bestemming wonen of maatschappelijk, of misschien zelfs een dubbelbestemming moet krijgen. De bestemming heeft gevolgen voor de waardering van het vastgoed en daarmee de financiering ervan. Er is bij gemeenten ook vrees voor een aantrekkelijke werking van senioren van buiten de eigen gemeente die aanspraak gaan maken op WMO-geld. Mensen uit de eigen gemeente kunnen bij de woningtoewijzing voorrang krijgen.

Onze eerste prioriteit ligt nu bij de start van de eerste locatie in Bodegraven. We willen heel graag dat de bewoners tevreden en gelukkig zijn. Om voeling te houden met de behoefte onder de bewoners gaan we elke maand een gesprek voeren over het welbevinden van alle bewoners. We zullen daarvoor gebruikmaken van het spinnenwebmodel van het Institute for Positive Health dat werd opgericht door Machteld Huber.¹ In dit model wordt vanuit zes verschillende invalshoeken gekeken naar iemands leven. Welbevinden is hierin minstens zo essentieel als gezondheid. We zullen in Bodegraven lessen leren die we gaan gebruiken bij volgende locaties. The proof of the pudding is in the eating. ■

¹ Zie www.iph.nl